

Menneskeliv i renæssancen

Elevopgaver med svar

Forberedelse af besøget hjemmefra

4.-6. klassetrin

De følgende opgaver er med til at forberede eleverne til besøget i udstillingen Menneskeliv i renæssancen på Aalborg Historiske Museum. Forløbet er målrettet elever på 4.-6. klassetrin.

Film til forberedelse

Man kan se følgende små film som forberedelse til besøget. De handler alle tre om genstande, man kan se i udstillingen.

1. Historiker Jakob Ørnbjerg om [bispeklumpen](#)
2. Museumsinspektør Inger Bladt om [renæssancestraffe](#)
3. Museumsinspektør Inger Bladt om trolddomsbogen [Cyprianus](#)

Renæssancen (1536-1660) var en barsk og farverig periode i Danmarkshistorien. Aalborg var dengang en handelsby, hvor rige købmænd købte og solgte varer fra fjerne lande. Der var kun få rige, men rigtig mange fattige i byen. Blev man født fattig, så døde man også fattig. Man var låst fast i den stilling i samfundet som man var født ind i.

Livet var farligt, og mange døde af smitsomme sygdomme og ulykker. Alle troede på Gud og gik i kirke, men samtidig var man også bange for hekse og trolddom.

1 Tidslinje

Placer følgende i den rigtige rækkefølge på tidslinjen:

renæssance • velfærdssamfund • vikingetid • industritid • enevælde • middelalder.

Menneskeliv i renæssancen

2 Samfundets klasser

Opfattelsen i renæssancen var, at Gud havde skabt standssamfundet. Man var født ind i en bestemt stand (klasse) og det kunne ikke ændres, for det havde Gud bestemt. På billedet ser man Gud fordele ansvaret til 4 stænder. Adelsmanden til venstre får et sværd, kongen får et scepter, biskoppen får en bibel og bonden får en plejl og en harve.

a Hvilke opgaver har de 4 stænder i samfundet?

Adelen skulle forsvare landet. Oprindeligt var de ridde-re. Kongen skulle regere landet. Biskoppen (dvs. kirken) skulle bede for landet. Bønderne skulle sørge for mad til landets indbyggere. Opdelingen i fire stænder skal ses som et forsimplet billede af samfundet. Mange faldt uden for kategorierne: Byens håndværkere og købmænd, embedsmændene og de fattige og subsistensløse.

b Hvem var øverst og hvem var nederst i samfundet?

Bønderne var nederst, og kongen var øverst. Om adelen eller kirken var nummer to eller tre kommer an på synsvinklen: Økonomisk var adelen nummer to, da kirken havde mistet mange af sine ejendomme ved reformationen. Kulturelt var kirken nummer to, da den legitimerede samfundsopbygningen.

c Hvorfor er der ingen kvinder og børn på billedet?

Mandsamfund, patriarkalsk. Kvinder var uden politisk indflydelse. Børn blev ikke hørt, de skulle opføre sig ordentligt og blive gode voksne.

d Hvad betød det mon for de øverste i samfundet, at de kunne sige at Gud havde bestemt deres plads?

Legitimering

Tegning i Viborgbispens Frans Rosenbergs stambog fra begyndelsen af 1600-tallet. Det Kongelige Bibliotek.

3 Begreber

Sæt ring om 7 af følgende begreber, der passer på renæssancen:

- Dødsstraf
- Den kolde krig
- Epidemier
- Vikingetogter
- Demokrati
- Opdagelsesrejser
- Kartoffelchips
- Christian d. 4.
- Gudstro
- Zoologisk have
- Trolddom
- Saltede sild
- Velfærdssamfund
- Folkeskole

Menneskeliv i renæssancen

4

Det farlige liv

Livet var farligt i renæssancen. Mange døde af epidemier, ulykker, børnesygdomme og i krig eller under fødsler. Et ud af tre børn døde inden de fyldte 5 år.

Her ses en rig Aalborgfamilie på et gravmindebillede i Vor Frue Kirke i Aalborg. Familiens mange børn knæler sammen med forældrene.

- a Hvor mange børn er der? Der er et rødt kors over dem, der er døde. Hvor mange af børnene var døde, da billedet blev malet?

16 børn. Ni af dem er døde i den alder de vises på.

- b Tror I børnene i virkeligheden så ud som på billedet?

Nej, de har set ud som almindelige børn. De er på billedet klædt i deres fineste tøj, det de havde på i kirke. Pibekraverne får drengen til at ligne små præster, men det var i virkeligheden højeste mode blandt de rige på det tidspunkt. Først senere blev det til præstekjoler. Alle pigerne har noget på håret. Kun jomfruer (ugifte kvinder) måtte vise håret frem. Gifte kvinder, som moderen til højre, havde håret helt tildækket udenfor hjemmet. Til daglig har både børn og voksne været mere praktisk og farverigt klædt og sikkert opført sig mindre fromt. De to døde spædbørn er svøbelsesbørn. De er svøbt ind, så de ligner små pupper. Man gjorde det i den tro, at det beskyttede børnenes lemmer mod at blive forkrøblede. PS: Fattige mennesker havde ikke fint tøj at tage på i kirke.

- c Hvorfor mon billedet er delt op i kvindeside og en mandsside?

Samfundet var opdelt på samme måde. Piger og kvinders dagligdag var ideelt set i hjemmet, mens drenge og mænds dagligdag var i skolen, på arbejdet og i samfundet. Piger blev oplært og opdraget til kvindelige pligter af deres mødre, drenge til mandlige pligter af deres fædre. Selv i kirken var menigheden opdelt. Mændene sad i højre side, sværdsiden. Kvinderne sad i venstre side, spindesiden.